

MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
IN ACADEMIA LIPSIENSI
CONSENSV
DISSERTATIONEM

XXII.

LXI.

191.

1739, 15.

8

DE
VSV ACTIONVM
POENALIVM IN DVPLVM
ET QVADRVLVM IN
FORIS GERMANIAE

PRAESIDE

DN. ABRAHAMO KAESTNERO

IVRIVM DOCTORE ET PRACT.

IN AVDITORIO ICTORVM PETRINO

DEFENDET

ANDREAS SIGISMVNDVS KVNADVS

IOANNI-GEORGIO-POLIT.

LIPSAE die XIIIX. Februar. cl^a Is CC XXXIX.

LITTERIS GABRIELISTROGII

177.

ACADEMIAE LIPSIAE

CONSENSU

1777

IN SENATU

ACADEMIAE LIPSIAE

CONSENSU

1777

IN SENATU

ACADEMIAE LIPSIAE

CONSENSU

1777

IN SENATU

ACADEMIAE LIPSIAE

CONSENSU

1777

IN SENATU

ACADEMIAE LIPSIAE

neris
cidar

PL

M

ECC

P

241
STANDIGTS
VIRO
PLVRIMVM REVERENDO,
AMPLISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO
M. IOANNI MICHAELI
KVNADO
ECCLESIAE IOANNI - GEORGIO - POLITANAE
DIACONO VIGILANTISSIMO
PARENTI SVO BENIGNISSIMO

8

HAS
STVDIORVM ACADEMICORVM
PRIMITIAS
IN GRATI TOTQVE BENEFICHS DEVINCTI
ANIMI TESTIMONIVM
CUM
OMNIGENAE ATQVE PERENNIS FELICITATIS
VOTO
OMNI QVAE FILIVM DECET PIETATE
D. D. D.
ANDREAS SIGISMVNDVS KVNADVS.

DE
PO
G

liber
an g

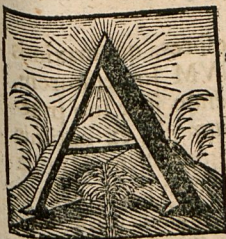
neris
cidar

DISSERTATIO.
DE VSV ACTIONVM
POENALIVM IN DVPLVM ET
QVADRVPLVM IN FORIS
GERMANIAE.

§. I.

Cerrimus alias censor omnium Romanorum scriptorum LAVRENTIVS VALLA Lib. III. *Elegant. in princ. de Pandectis Iustinianeis* tamen egregie sentit, dum scribit: *Se perlegisse quinquaginta Digestorum libros ex plerisque ICtorum voluminibus excerptos, relegisse libenter, & quadam cum admiratione, quod nescius virum diligentia, an gravitas, prudentia an aequitas, scientia an orationis dignitas praester.*

A 3

praestet. Et, pergit, haec ipsa in unoquoque illorum ita sunt egregia & perfecta, ut vehementer dubites, quem cui praefere- dum putes, & his nihil addi adimue posse videatur, tam eloquentiae, quam latinitalis & elegantiae, sine qua coeca omnis doctrina est, & illiberalis praesertim in iure civili.

§. II.

Laudant igitur interpretes certatim, scientiam eloquen- tiam & prudentiam eorum, ex quorum operibus compilatum est ius Iustinianicum. De vno PAPINIANO, cuius saepe fit mentio in Pandectis, CVIACIVS Lib. I. quaest. Papinian. in princ. scribit: *Nemo vnus vnquam erit Papinianus.* Item alibi: *Papinianus omnium, qui sunt, qui erunt, quique fuerunt, iuris peritissimus.* Et FRANCISC. BALDVIN. in Comment. ad Inst. prooem. monet omnes, ut reuereantur Dei providen- tiam, qui excitauit Iosephum in Aegypto, Danielem in Baby- lonia, Athenis Periclem, Romae Papinianum, ad conseruan- dam humanam societatem & iustitiae splendorem.

§. III.

Audiant & legant haec Iuris civilis osiores, qui maximis vituperiis atque calumniis IVSTINIANVM Imperatorem, omnesque illos, qui operam in conscribendo iure suo praes- titerunt, temerario ausu onerant, illorumque ex optimis Ictorum antiquorum excerpta susque deque habent, & nulla alia, nisi, uti opinantur, inutiliter & perperam posita in Iure civili inueniunt. Longe ab horum quisquiliis recedit AV- GVSTINVS, Tr. 6. in Iob. Tolle, inquit, ius civile, & quis dicet: haec villa mea est?

§. IV.

§. IV.

Faceſſant autem Iuris ciuiliſ inimici, & proferant contra hoc, quaecunq; velint; omnes tamen conſiteri tenentur *Ius ciuile* in Imperio noſtro *Rom. German.* in ſubſidium receptum eſſe. Vtrum vero de huius iuris receptione expreſſa conſtet, an tantum tacite illa probetur, inquirere non vacat. Interim hac de re videri poteſt **PETR. SCHVLZE** de *confirmatione*, cap. II. §. 9. p. m. 26. ſeq. Mihi ſufficit eſſe receptum, & ſecundum illud pronunciarī. Vnicum autem hac vice paulo latius inueſtigabo quaestionem: *Virum etiam actiones poenales, in duplum & quadruplum in foris Germaniae ſimul pro receptis ſint habendae?*

§. V.

Trica quidem & iam diu a tot tantisque Viris eruditiffimis agitata videtur quaestio, id quod negare non poſſum. Sicut vero omnes qui hac de re orbi literato aliquid reliquerunt, ſuam expoſuerunt ſententiam, mihi nemo vitio vertet, ſi, qualis mea ſit, breuiſſimis proferam.

§. VI.

Uſum actionum poenaliū in duplum & quadruplum ceſſare, adferunt **CYPRIAN. REGNERVS** ab *Ooſterga*, in *cenſura Belgica ad l. 1. de calumn.* in cuius ſententiam tranſit etiam **GROENEW.** de *LL. abrog.* & huic adſentit **GVDELINVS** de *iure nouiſſimo* L. III. c. 12. item **WISSENB.** Vol. II. diſp. 29. th. 12. Cum hiſ vero, tanquam exteris negotium nullum mihi eſto. Vt enim taceam, hiſ ſaltem credendum eſſe ſi de locoꝝ conſuetudinibus & moribus, vbi iura tra-

dunt,

8

dunt, controuersia moueatur: Ita GROENWEGEN saepe nullam adfertorum suorum adfert rationem, & in *Tract. de LL. abrogat.* vel ipsi tantum fides habenda, quia dicit hanc vel illam legem abrogatam esse, vel, id quod multi diu obseruauerunt, Gallorum Ictorum, quos saepe exscripsit opinionem sequitur. v. plures adhuc alios exteros Ictos, quos citat STRYCK. in *disc. prael. ad V. M. §. ult.* vbi tandem concludit: *Germani sanctiore vinculo ad Iuris Romani obseruantiam adstringuntur, vnde iurim abrogatio non aequa facilitate ipsis admittenda.*

§. VII.

Inter Germanos Ictos, qui usum actionum poenaliu non admittere videntur, adducunt 1) STRVIVM *Exercit. 46. th. 20.* vbi scribit: *hodiernis moribus actiones istiusmodi in duplum, triplum & quadruplum, non obtinent, vti locis convenientibus dictum est:* 2) PAVLVM VOET. in *Comment. ad Instit. de act. §. 17. & 18. p. 741.* ibi: *Poenales priuatorum actiones moribus non obtinere, relicta cuique facultate petendi, quod ipsi abest, fisco poenam in publicam vindictam tendentem, persequente, scribunt Pragmatici.* 3) SCHVLZIVM, in *Synopsi Instit. ad tit. de act. lit. p.* ibi: *Hodie huiusmodi actiones poenales in usu fere esse desierunt, aliaeue arbitrariae etiam corporales infligi possunt, p. m. 537.* 4) NORICVM ad §. 17. & 18. *Inst. de act. conf. LVDOVICI in praefat. ad Const. Crim. operose & ex instituto hac de re egit THOMASIVS de usu actionum poenaliu Iuris Romani in fortis Germaniae, qui Cap. II. §. ult. in fine fatetur: Actiones poenales Iuris Romani regulariter hodie moribus Germaniae in usu non esse.*

§. VIII.

Instituti ratio, vt dictorum Doctorem adferta remoueantur, non patitur, nec etiam opus videtur, cum id ab aliis praes-

praestantissimis ICTis Germaniae iam sit factum, a quibus optima sane ratione usus actionum poenaliu[m], non saltim adseritur, sed etiam sententiis collegiorum Iuridicorum corroboratur. Audiamus BERGERVM in *Tr. de usu actionum rei persecutoriarum & poenaliu[m]*, qui in praefatione dicti *Tract.* hunc in modum scribit: *In primis autem id operam dedi, ut usum actionum poenaliu[m], quem non pauci speciose negant, adferrem pariter ac vindicarem. Publice interest id fieri: cum, ut ingravescens morum malitia reprimatur, tum solatium lege constitutum, iis, qui ex alterius delicto se temere laesos esse, queruntur, permittatur.*

§. IX.

Nec solus, nec vnicus est BERGERVS hoc adserens, sed multi non infimi subsellii ICTi Germaniae, ex quibus vnum atque alterum, vti forte in mentem veniunt adducam. Tironibus iuris constat, *actionem de calumniatoribus esse poenalem, & ad quadruplum tendere.* Usus vero huius actionis adserit BRVNNEM. ad *l. f. de Calum.* his verbis: *sane raro ex hoc edicto agitur: sitamen agatur, non posset denegari actio; cui non dubitat accedere eximius Germaniae ICTus SCHILTER. Ex. 10. ib. 74. p. m. 229. item ENGELBR. ad π. LVI. med. 1. & 2. p. m. 609.*

§. X.

Actionem furti ciuilem, ad duplum vel quadruplum consequendum, recte etiam in nostris foris insticui, nullus dubito, id quod etiam satis adparet ex ipsa *Ord. Crim. art. 157. & 158.* modo obserues, duplum tale quod de iure ciuili est mere poenale, v. *§. 19. l. de Obl. quae ex decl.* hodie esse mixtum reique restitutionem in se continere, *ob verba dict. Const. art. 157.*

B

ibi:

ibi: Den Diebstahl wieder geben, oder noch einfach den Werth zu bezahlen. Nec desunt praeiudicia hanc esse institutam. Sic enim BRVNNEM. ad l. §. 8. ff. commod. n. 17. testatur in genere, se scire SAEPIVS ita actum esse, & in specie ibidem exemplum de perfido quodam opilione adducit. Vterius idem BRVNNEM. ad l. 10. ff. de furt. in fin. casum refert vbi a *Fac. Iur. Francof.* alicui, qui vina pignori data, euacuauerat, poena furti ciuilibis dictata fuit, *Mense Octobr. 1659.* quale praeiudicium recenset etiam STRYCK. in *V. M. ad Tit. de furt. §. 1.* Et a *Dominis Scabin. Lips.* poenam quadrupli iniunctam esse, patet ex BERL. *P. I. Concl. 43. n. 2.* vbi verba sententiae hunc in modum leguntur: haben die zweene, so gesänglich enthalten worden ic. Wo nun N. seine Forderung gegen N. N. bürgerlich (i. e. ciuilititer) thun, und vornehmen würde, so seynd sie schuldig beyde sämtlich ihm solch verleugnet Geld, vierfächig zu ersatten und wieder zu geben.

§. XI.

Non vero tantum in puncto furti ad quadruplum & duplum pronunciat, sed etiam in aliis casibus, vbi iure ciuili poena dupli statuta deprehenditur. Ita in actione serui corrupti *M. Maji An. 1678.* poenam dupli dictitarunt *ICti Francofurt.* teste HOPP. in *V. M. ad §. 23. de Action. conf. BRVNNEM. de delict. serui alteriusue hominis corrupti c. II. §. II. §. 5.* Et eandem poenam seruari vsu fori, testatur MAEVIVS ad *Ius Lubec. P. IV. tit. 12. a. 1. n. 20.* Imo, quia iuris ciuilibis dispositio circa dupli poenam aequitati naturali minime repugnat, & nulla sufficiens ratio adduci potest, cur hodie mitius eum delinquentibus sit procedendum, quam Iure Romano praescriptum, in multis locis per expressas sanctiones dupli poena confirmata, vti de casu depositi miserabilis, vbi lis incipian-

neris
cidar

infic
uinc
Ref
§. 1
in
Inst

ced
acti
& i
cur
lite
SC
de
in
ha
ab
L.
tes
p.

ter
fir
exc
nar
ear

insciando crescit in duplum, expresse dispositum in *Iur. Provinc. Würtemb. P. II. tit. 3. §. ult. Iur. Culm. Lib. IV. tit. 3. cap. 3. Reformat. Noriberg. Lib. V. tit. 15. Statut. Hamburg. P. II. tit. 3. §. 17. & Reformat. Francof. P. II. tit. 21. §. 10. conf. GIESEBERT. in peric. 4. Statut. 125. n. 39. & in Iustinian. Harm. ad §. 22. Inst. de act.*

§. XII.

Quae dicta sunt de actione furti, sine dubio etiam procedunt in actione de rapina; Nam hoc casu civilem quoque actionem ad quadruplum institui posse, mihi persuasum habeo, & interdum pro temporum, personarum iudiciorumque circumstantiis, consultius faciliusque esse, contra raptorem civiliter potius, quam criminaliter agere, multi statuunt. v. SCHILT. *Ex. 49. th. 23.* quam ob rem SVENDENDORF. *de act. c. 3. membr. 26.* libellum actionis vi bonorum raptorum, in quadruplum formare nullus dubitavit. Quamvis autem haec actio in quadruplum non adeo saepe instituaturs attamen abrogata dici nequit, nec in Saxonia, *a. l. 41. de O. & A. i. L. R. L. 3. a. 43. 47.* vti pronunciauit *Fac. Iur. Lips. M. Iun. 1704.* teste MENCK. *in Th. & Pr. Pand. Tit. vi bonor. raptor. §. 3. p. m. 1467.*

§. XIII.

De actione, *quod metus causa*, quae etiam ad quadruplum tendit, v. BERGERVS *in Oeconom. iur. edit. nou. p. 889.* vbi simul sequentem casum adducit: *Cum igitur, inquit, raro exemplo, vno libello actor petisset, reum in quadruplum condemnari, non dubitauit; F. I. V. quin secundum intentionem actoris, eamque satis probatam, respondendum esset, in causa Carl Friedrichs*

richs Gottfried H. *contr.* Hannß Christian von W. *ad inter-*
rogationem Regiminis Magdeburgici, M. Jun. 1710. Daß Beklag-
 ter das libellirte Spiel-Geld derer 3000. Rthl. nebst dem In-
 teresse *morae* und denen Unkosten, in vier wöchentlicher Frist
 Klägern hinwieder zu erstatten, in Verbleibung dessen aber
 annoch das zu Recht; dinstfalls *loco poenae* geordnete *Triplum*,
 demnach zusammen 12000. Thlr. *Capital*, samt dem von Zeit
 derer an ihn gezahlten *Interesse*, wie nicht weniger denen
 anderweit aufgewendeten Unkosten, demselben zu entrichten
 schuldig.

§. XIV.

Quis denique ignorat, si alicui *damnum datum* sit effun-
 dendo in re aestimabili, aduersus inhabitatorem, ex cuius
 aedibus quid effusum, iure civili actionem ad duplum conse-
 quendum, laeso concedi, v. §. 1. *Instit. de Obl. quae quasi ex del.*
 quoniam inhabitator non cauit, ne tale quid a familia vel
 aliis, quos recepit, fieret, v. l. 1. §. 9. l. 6. §. 2. *de his, qui effudi.*
 Sane, cum haec ratio iure hodierno nullo modo cesset, &
 inter statum Reipublicae Romanae, & statum modernum,
 quod pertinet ad dictam actionem, nullum intercedat discri-
 men, nemo inficias ire poterit, si agatur ad duplum *damni dati*
restituendum, a Collegiis Ictorum, secundum petitum, pro-
 nunciandum, & diu pronunciatum esse. Fecerunt hoc, in
 actione de effusis Ictri Tubing. An. 1708. ad Dicasterium Regium
 Boruss. referente GRASSIO, in collat. iur. civil. Rom. cum Recept.
 Imper. Rom. German. Sect. 13. p. m. 689. Fecerunt hoc Domini
 Scabini Lipsienses in causa D. I. G. W. *contra* L. teste BOEHMER,
 de exceptione *metus iniusti*, c. 11. §. 14. nec hucusque laudati
 Domini Scabini mutarunt sententiam suam, sed nouissime, vbi
 actio de effusis ob *damnum in re aestimabili datum*, ad duplum
 restituendum

restituendum, erat instituta, *M. Julii 1735. in causa D. A. F. S. contra I. C. B.* sequentem in modum responderunt: Diemeil Beklagter, daß er den *fol. 22. b. seqq.* ihm zuerkanten, und *fol. 36.* abgefaßten Reinigungs-Eyd zu leisten nicht gemeynet, *fol. 37. b. seq.* sich erkläret, so ist er, wenn zuvörderst Kläger den Betrag des ihm durch das libellirte Ausgießen, an den Mantel und Hut, ingleichen an der Peruque, würcklich zugezogenen Schadens, vermittelst Eydes angezeigt, demselben solch eydlich erhärteres Quantum gedoppelt zu ersetzen schuldig. Beyderseits aufgewendete Unkosten sind aus bewegenden Ursachen gegen einander zu compensiren und aufzuheben.

Praestito deinde ab actore iuramento:

Ich D. A. F. S. schwere, daß durch das libellirte Ausgießen aus Beklagters Hause, mir an meinem Mantel und Huthe, desgleichen an der Peruque wenigstens 9. Thlr. Schade geschehen. So wahr ꝛ. Reus 18. *thal.* deponeretur in iudicium, quos actor, tanquam *duplum damni dati* accipiebat.

§. XV.

Ex adductis satis opinor constat, actiones Romanorum in duplum & quadruplum in foris Germaniae nullatenus cessare. Frustra obiicitur hoc a multis statui; Certe enim, si numerare velis *negantes*, plures, qui adfirmant, deprehendes. Multo minus ad auctoritatem vnus atque alterius excellenter etiam docti, prouocandum, cum nunquam videndum *quis* quid dicat, sed *quid* dicat. Et sane, si etiam magnae eruditionis viri vsum actionum in duplum & quadruplum negent, certe edecumatae auctoritatis Icti adfirmatiuae accedere non erubescunt, quos longa serie recenset GRASSIUS *c. l. p. 687. seq.* quia igitur cuilibet notum, saepe etiam priuata

priuata auctoritate a legum norma temere, aut saltem nouitas amore recedi, hinc nec auctoritati alicuius nec etiam numero adfirmantium vel negantium credendum, nisi dicti sui sufficientem rationem reddere possint. Cum vero certo certius sit Leges Romanas, quatenus statui nostro applicari possunt, iis in casibus, ubi iure patrio nil dispositum deprehenditur, in subsidium esse receptas, & valere eas tamdiu, donec vel noua lege tollantur, vel contraria & constanti consuetudine abrogentur: ab opinione, receptas etiam esse actiones poenales in duplum & quadruplum, me abduci non patior. Errant, qui dicunt receptionem harum actionum probandam esse, cum vniuersum ius civile, secundum modum adductum sit receptum, ergo etiam hae actiones. Leges itaque semper loqui praesumuntur, nisi contrarium probetur. *v. l. 27. C. de Testam.* Quod vero vnus atque alter in eiusmodi casibus iure communi non sit vsus, non pariet illi praecudicium, qui iure communi uti cupit. Negligentia enim alteri nocere nequit, obseruantia iuris, in foro contra actionem in duplum & quadruplum non pronounciari. *vid. BRVNNEM. ad legem g. n. 20. ff. quod met. causa.* Solus quippe non vsus, non sufficit ad legem obliterandam, ubi vel occasio vtendi defuit, vel imperitia fortassis & negligentia aduocatorum, qui profecto iura vel quadruplum non sit formatum; Hinc HOPPIVS ad *c. 9. 23. de act.* Caeterum, scribit, *quod hodie rarius ad duplum cogatur, aut dupli poena dicitur, id vel ideo fit, quia actores non petunt duplum, vel quia homines perfidi plerumque pauperes esse solent, vel denique quia iudex ius ignorat.* *vid. BRVNNEM. ad l. i. §. 1. ff. de pos.* Firma itaque manet sententia, vsum actionum poenaliu ciuiliu in duplum & quadruplum, e foris Germaniae simpliciter aut in vniuersum nondum esse proscriptum &

521170

& eli
 quan
 indu
 de exc
 de v/

Veru

Vni

la
 neris
 cidar

& eliminatum: nec esse repellendos, qui iis agere intendunt, quamdiu vel vsus contrarius vel nouiora statuta aliud non induxere; vide plura pro hac sententia in BOEHMERI *Diss. de exceptione metus iniusti*, cap. 2. §. 14. & 15. conf. Arthur. DVCK de vsu & Amb. Iuris civilis c. 2. §. 10. p. m. 167.

F I N I S.

COROLLARIA.

I.

Verum actiones sint iuris civilis an iuris Gentium? varie inter se *Dd.* disceptare solent. Plerique, & inter eos imprimis BESSELIVS in *Diss. 1. π. de iust.* & iur. prius defendere annisi sunt. Nos vero cum VVLTEIO actiones, originem iuri Gentium, formam vero iuri civili debere, statuimus. Addita tamen limitatione, vt, quod attinet actiones ex obligationibus proficiscentes, quaedam sint iuris Gentium, quaedam vero iuris civilis, prout scilicet obligationes, e quibus oriuntur, vel iuris Gentium vel iuris civilis sunt. Cui sententiae quoque adstantur RIEMERVS, BACHOVIVS, FIBIGIVS, alii.

II.

Vnica & vera actionum diuisio ea est, qua diuiduntur, in actiones in personam & rem. Cum enim fundamentum sit omnium reliquarum actionum, ideo quoque ab ipso Iustiniano *summa* vocatur, in l. 25. ff. de O. & A.

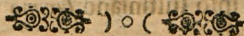
III.

III.

Controuersia inter doctores magnae auctoritatis agitur: Vtrum actio ad Palinodiam sit actio poenalis? Negant hoc GAILIUS, MYNSINGERVS, VVLTEIUS, HOPPIVS, alii. Nobis vero arridet affirmatiua sententia, quam etiam tuetur CARPZ. P. IV. C. EL. XLI. def. 13. & in Proc. Tit. XI. art. 1. n. 50. 51. quia interdum multam pecuniariam, carceris, temporalis relegationis, imo pro qualitate circumstantiarum fustigationis poenam infert, quod inprimis in Electoratu Saxon. ostendit P. IV. C. cit. 42. conf. GEORGIUS ENGELBRECHT *Dissert. de actione ad palinodiam, th. XI. seqq.*

IV.

Vnica in triplum actio, quae ex §. 24. *Inst. de act.* contra eos dabatur, qui maiorem summam libello inferuerunt, (quo facto maiores sportulae exigebantur ab adversario) in desuetudinem abiit; Cum enim hodie sportulae non ex summa in libello denominata, sed vel ex numero milliarium, v. *Ord. Cam. P. I. C. XLVII. §. so sollen einem ieden.* vel secundum taxae ordinationem iudicibus praescriptam aestimentur, adeoque vix extare queat casus, quo actio in triplum institui possit, hodie huius actionis vsus in foro nullus est; conf. de BERGER *de V. A. P. §. 38.* & ALCIAT. *lib. 3. dispunct. cap. 17.*

ULB Halle
003 898 946

3

sb:

MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
IN ACADEMIA LIPSIENSI
CONSENSV
DISSERTATIONEM

XXII.

LXI

191.

1739, 15.

DE
VSV ACTIONVM
POENALIVM IN DVPLVM
ET QVADRVPLVM IN
FORIS GERMANIAE

PRAESIDE

DN. ABRAHAMO KAESTNERO

IVRIVM DOCTORE ET PRACT.

IN AVDITORIO ICTORVM PETRINO

DEFENDET

ANDREAS SIGISMVNDVS KVNADVS

IOANNI-GEORGIO-POLIT.

LIPSIAE die XIIIX. Februar. cl^a Is CC XXXIX.

LITTERIS GABRIELIS TROGII

